2007 m. vykdytų archeologinių žvalgomųjų ir archeologinių tyrinėjimų metu Jurbarko senamiesčio teritorijoje didžiojoje dalyje tirtų vietų kultūrinis sluoksnis yra suardytas. Kaip parodė 2007 m. tyrimų duomenys, nors ir labai riboti tyrimai, vykdyti tik konkrečiose numatomų žemės judinimo vietose, gali atskleisti miesto raidos etapus.

The field evaluations in Jurbarkas old town

In 2007 evaluations were conducted in the territory of Jurbarkas old town on Tilžės, Birželio, and Kauno streets and on the plot at Nemuno St. 1. No intense cultural layer was discovered in the test pits on Tilžės and Birželio streets or on the plot at Nemuno St. 1. An intense 17th–19th-century cultural layer was recorded in the test pits on Kauno street. 105.56 m^2 was excavated in a segment on this street. Fragments of field stone paving and rain water channel that were approximately 20 m long were recorded in trench 1 and under them a 17th–18th-century cultural layer that was 20–60 cm thick. A (disturbed?) cremation burial with human and horse bones was found in trench 2.

KAUNAS

Dainius Balčiūnas

Santakos gatvės žvalgymai

2008 m. liepos–rugpjūčio mėnesiais Kauno senamiestyje Santakos gatvėje buvo rekonstruojamos lietaus, buitinių nuotėkų ir vandentiekio trasos, pajungiant naujus vamzdynus į pastatus Santakos g. 14. Senieji vamzdžiai buvo pakloti XX a. antroje pusėje. Darbų metu archeologiniai tyrinėjimai nevyko, todėl tikintis rasti dalinai išlikusių kultūrinių sluoksnių, buvo vykdomi archeologiniai žvalgymai.

Santakos gatvė yra Kauno senamiesčio V dalyje, jos V galas remiasi į Santakos parką, o R – į T. Daugirdo gatvę. Šiuo metu tyrinėta gatvės dalis skiria senamiesčio 3 kvartalą nuo 4 ir 5. Dabartinio senamiesčio 3 kvartalo teritoriją sudarė trys atskiri miesto kvartalai, suplanuoti XV a., ir Bernardinų vienuolyno teritorija, nepavaldi miestui. Kvartalo Š dalyje užstatymas ir išplanavimas siekia XV a., o P – buvusio vienuolyno pagalbinio ūkio teritorijoje – tik XIX a. Kvartale tyrinėjimai vyko ne vieną kartą, ypač vertingos informacijos apie šios senamiesčio dalies reljefą ir raidą suteikė 2006–2007 m. archeologiniai tyrinėjimai (*ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 290–291, 296–317).

Darbų metu senoji vandentiekio trasa buvo atkasama mechanizuotai, pašalinus viršutinį asfalto sluoksnį ir išlikusį lauko riedulių grindinį. Vandentiekio trasa buvo atkasama dalimis, joje sumontuoti nauji vandentiekio ir kanalizacijos vamzdžiai. Iškasos plotis 1–1,2 m. Darbų metu užfiksuota 134 m kultūrinių sluoksnių pjūvių.

Kultūriniai sluoksniai 0–44 metruose išliko P šlaite, Š šlaite jie sunaikinti senosios vandentiekio trasos. Nuo 44 iki 134 m kultūriniai sluoksniai išlikę Š šlaite, o P jie sunaikinti senos nuotėkų trasos. Kai kur sluoksniai sunaikinti ties įvadais į pastatus ar buvusių remontų vietose. Beveik visame iškasos ilgyje pasiektas įžemis – būdingas Kauno senamiesčiui rusvas oksiduotas priesmėlis. Kultūrinių sluoksnių storis buvo nuo 2,95 m iki 1,6 m. Jie suskirstyti į 3 horizontus.

1 horizontą sudaro tamsiai pilkas juodžemis su žvyru, smulkiais akmenimis, gyvulių kaulų nuolaužomis. Toks sluoksnis būdingas gatvėms. Sluoksnyje rasta puodyninio koklio, dugne puošto daugialape rozete, dalis, redukcinėje aplinkoje degtų puodų, ąsočio ir dubens šukės, tradicinės keramikos puodų pakraštėlių, dekoruotų įrėžta bangele ar įkartėlėmis, šukės. Šie radiniai datuojami XV a. pabaiga – XVI a. pradžia. Šio horizonto sluoksniuose taip pat rasta XVI a. viduriu ir antrąja puse datuojamų plokštinio koklio fragmentų, dekoruotų „veidrodžiu“, trikojų keptuvių ir kepimo lovio šukių.

2 horizontą sudaro supiltinio pilko juodžemio su griuvenomis sluoksniai. Sluoksniai niveliaciniai, supilti keliant paviršių. 64 metre rasta duobė, užpilta maišytu juodžemiu su griuvenomis, tarp kurių rasta puodyninių koklių fragmentų. Šešis koklius pavyko rekonstruoti. Koklių anga kvadratinė, vidutiniškai 10,1x10,2 cm dydžio, apie 11 cm aukščio, dugno skersmuo – vidutiniškai 8 cm. Pakraštėliai profiliuoti, nuolaidūs į vidų, plotis vidutiniškai 1,4 cm. Išorėje ryškios žiedimo rievės. Kokliai degti oksidacinėje aplinkoje, nesmarkiai aprūkę – matyt, krosnis neilgai naudota. Kokliai datuojami XVI a. antrąja puse ar XVII a. pradžia.

63–68 metruose juodžemio sluoksnyje rastas polichrominio lovinio koklio fragmentas, dekoruotas moters figūra su kūdikiu rankose. Koklio puošimo siužetas nežinomas, koklis, datuojamas XVI a. pirmąja puse, patekęs į sluoksnį atsitiktinai. Kartu rasta žaliai glazūruotų plokštinių koklių, dekoruotų kaustytiniu ar augaliniu ornamentais, fragmentų, dekoruotų dvigubu kryžiumi su saule centre. Retesnis radinys yra krosnies viršaus dekoratyvinės plokštės dalis, dekoruota augalo žiedlapiais, žaliai glazūruota. Koklių fragmentai datuojami XVII–XVIII a. pirmąja puse.

Griuvenų sluoksnyje rasta plokštinio frizinio koklio dalis, dekoruota augaliniu ornamentu, plokštinio koklio, dekoruoto augaliniu ornamentu, rudai glazūruoto dalis, karnizinio koklio dalis, dekoruota geometriniu ornamentu, dengto šviesiai melsva glazūra, bei nedekoruoto plokštinio koklio dalis. Radiniai datuojami XVIII a. pirmąja puse.

3 horizonto sluoksniai susidarė XIX a. antroje pusėje – XX a. Tai supiltiniai pilko juodžemio su griuvenomis, žvyro sluoksniai, XX a. 3–4 dešimtmečių lauko riedulių grindinys ir asfaltas. Sluoksniuose rasta XIX a. būdingos keramikos.

The field survey on Santakos street

In 2007, a survey was conducted on Santakos street in renovating the old sewerage and water main networks and in laying pipes to the new buildings at Santakos St. 14. During the survey, 134 m of cultural layer profiles were recorded. The cultural layers which formed on top of the sterile soil characteristic of Kaunas old town, i.e. brown oxidised sandy loam, are divided into 3 horizons. The layers of the first horizon were created in the late 15th–16th century. Household pottery sherds and stove tile fragments were found in them. Flat and 'pot-shaped' stove tile *(Topfkachel)* fragments dating to the second half of the 15th century and stove tile fragments dating to the first half of the 18th century were found in the layers of the second horizon. The layers of the third horizon were created in the second half of the 19th–20th century. Field stone paving survived in places on top of them.